

V Bruselu dne 14.6.2016
COM(2016) 379 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Podpora prevence radikalizace vedoucí k násilnému extremismu

Úvod

Nedávné teroristické útoky v Evropě opět zdůraznily naléhavou potřebu řešit radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu a terorismu. Většina podezřelých zapojených do těchto teroristických útoků byla evropskými občany, kteří se narodili a vyrostli v členských státech. V důsledku radikalizace se však obrátili proti svým spoluobčanům a páchali zvěrstva. Předcházení radikalizaci je klíčovou součástí boje proti terorismu, což vyzdvihuje Evropský program pro bezpečnost¹.

Navrhování a provádění opatření proti radikalizaci probíhá zejména v terénu, na místní, ale též na regionální nebo celostátní úrovni, a spadá primárně do působnosti členských států. Místní aktéři se obvykle nacházejí v tom nejlepší postavení, aby mohli v krátkodobém i dlouhodobém horizontu předcházet radikalizaci a odhalovat ji. Evropská unie zároveň zastává podpůrnou úlohu, a to zejména vzhledem k podobné povaze výzev, kterým členské státy čelí, a rozsahu a propojenosti problému, což znamená, že svoji úlohu mají také spolupráce, vytváření sítí, financování a sdílení osvědčených postupů na úrovni Unie.

EU podporuje práci členských států v této oblasti již více než deset let. V roce 2005² strategie EU pro boj proti terorismu identifikovala prevenci jako jeden ze čtyř pilířů přijímaných opatření. Komise v roce 2014 přijala zvláštní sdělení³ identifikující priority pro další postup. Evropský program pro bezpečnost z dubna 2015 zasadil předcházení násilné radikalizaci do širších politických souvislostí. Na základě výzvy Evropské rady z 12. února 2015⁴ a na základě výzev Evropského parlamentu⁵, Rady pro zahraniční věci z 9. února 2015⁶ a Rady pro spravedlnost a vnitřní věci z 20. listopadu 2015⁷ a 24. března 2016⁸ Komise navrhla ve svém sdělení z 20. dubna 2016⁹ další konkrétní opatření s cílem dále podpořit účinnost vnitrostátních politik členských států, pokud jde o řešení radikalizace, prostřednictvím: lepších koordinačních struktur EU, používání celoevropských sítí, lepšího využívání finančních prostředků a projektů evropského rozsahu. Toto poslední sdělení rovněž doplňuje

¹ Evropský program pro bezpečnost, COM (2015) 185 ze dne 28. dubna 2015.

² Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu ze dne 30. listopadu 2005, <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=CS&f=ST%2014469%202005%20REV%204>.

³ Sdělení Komise ohledně předcházení radikalizaci vedoucí k terorismu a násilnému extremismu: Silnější reakce EU, COM (2013) 941 final z 15. ledna 2014.

⁴ Neformální zasedání hlav států a předsedů vlád Brusel 12. února 2015 – Prohlášení členů Evropské rady <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2015/02/150212-european-council-statement-fight-against-terrorism/>.

⁵ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. listopadu 2015 o předcházení radikalizaci a náboru evropských občanů do teroristických organizací (2015/2063(INI)), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-551.967+01+DOC+PDF+V0//CS&language=CS>; viz také usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. ledna 2016 o úloze mezikulturního dialogu, kulturní rozmanitosti a vzdělávání při prosazování základních hodnot Unie, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0005+0+DOC+PDF+V0//CS>.

⁶ Závěry Rady o boji proti terorismu ze dne 9. února 2015, <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2015/02/150209-council-conclusions-counter-terrorism/>.

⁷ Závěry Rady EU a členských států zasedajících v Radě o boji proti terorismu ze dne 20. listopadu 2015, <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2015/11/20-jha-conclusions-counter-terrorism/>.

⁸ Společné prohlášení ministrů spravedlnosti a vnitra členských států EU a zástupců orgánů EU k teroristickým útokům, k nimž došlo v Bruselu dne 22. března 2016, <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/24-statement-on-terrorist-attacks-in-brussels-on-22-march/>.

⁹ Naplňování Evropského programu pro bezpečnost v zájmu boje proti terorismu a položení základů účinné a skutečné bezpečnostní unie, COM (2016) 230 final.

akční plán Organizace spojených národů pro předcházení násilnému extremismu představený v lednu 2016¹⁰.

Násilná radikalizace není novým jevem, avšak její nejnovější projevy, rozsah i používání nových komunikačních nástrojů představují nové výzvy vyžadující přístup, který řeší bezprostřední bezpečnostní dopady radikalizace i její příčiny a spojuje všechny relevantní aktéry napříč společnostmi.

Toto sdělení se zabývá přispěním EU na podporu členských států při předcházení radikalizaci vedoucí k násilnému extremismu ve formě terorismu. Této komplexní výzvě zahrnující mnoho různých aspektů lze čelit pouze kombinací opatření vedených v různých oblastech politiky a zapojením příslušných orgánů a aktérů působících ve společnosti a v jednotlivých komunitách na všech úrovních – místní, regionální, národní a evropské. Toto sdělení se zaměřuje na to, jak může činnost na úrovni EU podpořit ve zvládání této výzvy členské státy v sedmi konkrétních oblastech: i) podpora výzkumu, získávání důkazů, monitorování a vytváření sítí; ii) boj proti teroristické propagandě a nenávistným projevům na internetu; iii) řešení radikalizace ve věznicích; iv) podpora inkluzivního vzdělávání a společných hodnot EU; v) podpora inkluzivní, otevřené a odolné společnosti a oslovení mladých lidí; vi) bezpečnostní rozměr řešení radikalizace a vii) mezinárodní rozměr.

1. Násilná radikalizace jako složitý jev vyžadující důkladnou informovanost a komplexní reakci

- *Stále složitější a vyvíjející se jev*

EU se již dlouho potýká s různými druhy terorismu, obzvláště s těmi, které se opírají o extrémní politické ideologie. Ty i nadále vzbuzují vážné obavy napříč Evropskou unií a existují náznaky, že mohou v rostoucí míře vést k násilnému extremismu ve formě terorismu. Určující faktory stojící za nedávnými teroristickými činy v Evropě se však od předchozích s radikalizací souvisejících jevů liší a jsou mnohem složitější. Radikalizace má dnes odlišné příčiny, využívá odlišné náborové a komunikační techniky a vyznačuje se globalizovanými a pohyblivými cíli v Evropě i mimo ni. Rozrůstá se v různém městském a příměstském prostředí a je podporována a inspirována ideologiemi, které podněcují k násilí a zaměřují se na nové cílové skupiny, jakou jsou ženy a velmi mladí lidé z různých společenských poměrů. Kromě toho je násilná radikalizace složitou záležitostí záviselou na spletité síti motivačních faktorů. Není způsobena jediným spouštěcím mechanismem a nemá jedinou příčinu nebo nevyhnutelné směřování, nýbrž se obvykle jedná o výsledek kombinace různých faktorů.

Určující faktory přispívající k radikalizaci mohou zahrnovat silný pocit osobního nebo kulturního odcizení, domnělé nespravedlnosti nebo ponížení posilovaný sociálním vyloučením, xenofobií a diskriminací, omezené možnosti v oblasti vzdělávání nebo omezené pracovní příležitosti, kriminalitu, politické faktory i ideologický a náboženský rozměr, neuspořádané rodinné vazby, osobní trauma a jiné psychologické problémy. Tyto faktory mohou být zneužity náboráři, kteří prostřednictvím manipulace využívají slabých míst a pocitu křivdy, nebo mohou být naopak posíleny izolací, do níž se daná osoba sama uvrhla.

¹⁰ <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/en/plan-action-prevent-violent-extremism>.

Sociální média nabízejí možnost propojit se, virtuálně se zapojit a slouží jako prostor, v němž se na principu ozvěny šíří podobné extremistické názory. Kromě toho si odborníci a akademičtí pracovníci povšimli, že proces radikalizace může za určitých okolností probíhat ve stále se zkracujícím časovém rámci. V zemích sužovaných konfliktem, např. v Sýrii a Iráku, se k teroristickým organizacím podle odhadů přidalo přibližně 4 000 občanů EU.

V důsledku nedávných teroristických útoků se v centru pozornosti ocitl islamistický extremismus. Ideologické a náboženské faktory jsou jedním z mnoha možných určujících faktorů přispívajících k radikalizaci. Náboráři a extremističtí kazatelé se naučili mistrně využívat pocity křivdy a zneužívají k tomu náboženskou rétoriku a symboly jako odůvodnění násilných činů. Zároveň však náboženství může hrát zásadní úlohu při předcházení radikalizaci nebo v boji proti ní: spojuje komunity, posiluje pocit sounáležitosti a vede lidi pozitivním směrem.

- *Podpora výzkumu, získávání důkazů, monitorování a vytváření sítí*

Výzkum Evropské unie poskytl užitečné srovnání, pokud jde o proces radikalizace a deradikalizace mezi mladými lidmi a vyvíjející se a složitý společenský kontext náboženské víry, multikulturalismu a politického extremismu v mnoha členských státech. Přinesl a měl by i nadále přinášet konkrétní nástroje a analýzu postupů, které mohou přímo využívat odborníci na bezpečnost a tvůrci politik v členských státech. Nejnovější teroristické útoky spáchané v Evropě však poukazují na nové trendy v procesu radikalizace, které je potřeba dále prozkoumat.

Na základě sedmého rámcového programu pro evropský výzkum a technologický rozvoj (RP7)¹¹ bylo zahájeno několik projektů zabývajících se radikalizací. Cílem těchto projektů bylo dosáhnout lepšího pochopení určujících faktorů souvisejících s radikalizací a získat metodologii, která umožní posoudit účinnost opatření přijatých v reakci na tyto faktory.

Ve snaze dále přispět k překonávání rozdílů mezi akademickou obcí a odborníky na bezpečnost působícími v tomto oboru v praxi Komise v roce 2016 zahrnula témata výzkumu týkající se radikalizace a začleňování do programu Horizont 2020¹². Probíhá rovněž důležitý výzkum o náboženské různorodosti v Evropě¹³. Nové důkazy získané v rámci těchto projektů posílí schopnost členských států odpovídajícím způsobem přizpůsobit stávající přístupy a vypracovat nové politiky a postupy.

K dalším prioritám výzkumu patří: systematizace dostupných poznatků a odborných znalostí s cílem podpořit strategické rozhodování; posílení mezioborové práce v terénu zaměřené na

¹¹ Projekty v oblasti bezpečnosti v rámci RP7: www.safire-project.eu; www.impacteurope.eu; www.fp7-prime.eu/project; <http://voxpath.eu/>. Projekty v rámci RP7 z oblasti společenských a humanitních věd: „Náboženská rozmanitost a sekulární modely v Evropě – inovativní přístupy k právu a politice“ (Religious Diversity and Secular Models in Europe-Innovative approaches to Law and Policy); „Hledání místa pro islám v Evropě“ (Finding a place for Islam in Europe); „Boj s nerovností prostřednictvím inovativních sociálních postupů mladých lidí a pro mladé lidi ve městech napříč Evropou“ (Combating inequalities through innovative social practices of, and for, young people in cities across Europe).

¹² Výzva s objemem prostředků ve výši 8,5 milionu EUR zaměřená na rozvíjení komplexního přístupu k násilné radikalizaci v EU, od včasného porozumění po zlepšení ochrany, a výzva s objemem prostředků ve výši 5 milionů EUR zaměřená na současné trendy v oblasti radikalizace a jejich dopady na Evropu.

¹³ Výzva s objemem prostředků ve výši 2,5 milionu EUR zaměřená na náboženskou rozmanitost v Evropě v minulosti, současnosti a budoucnosti.

prostředky náboru teroristů, jejich socializaci a postupy; využívání dat velkého objemu k analýze informací týkajících se komunikačních postupů násilné radikalizace; zlepšování stávajících vazeb mezi akademickými kruhy, včetně výzkumných pracovníků mimo EU, politickými činiteli a jinými zúčastněnými stranami; a výzkum a vzdělávání v oblasti jazyků, kultur, náboženství a ideologií.

Centrum excellence sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci

Centrum excellence sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN) je evropským centrem a platformou pro výměnu zkušeností, sdílení znalostí, identifikaci osvědčených postupů a vytváření nových iniciativ v boji proti radikalizaci. Sdružuje různé aktéry (včetně psychologů, pedagogických pracovníků, sociálních pracovníků, představitelů komunit a nevládních organizací spolu s policisty, pracovníky vězeňské služby a probačními úředníky i zástupci z různých ministerstev a správ) ve všech relevantních oblastech od zvyšování odolnosti vůči extremistické propagandě na internetu až po radikalizaci ve věznicích, jakož i ve vzdělávacím prostředí s obzvláštním důrazem na mládež. RAN je koncipovaná jako síť sítí a spolupráce mezi dalšími relevantními sítěmi a centrem excellence RAN pomáhá sdružovat příslušné odborné znalosti a vzájemně posilovat iniciativy v různých oblastech politiky. Komise předpokládá, že se během čtyřletého období na centrum excellence sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci vynaloží prostředky ve výši až 25 milionů EUR za účelem poskytování zvláštní podpory zúčastněným stranám v členských státech při navrhování komplexních strategií prevence, vytváření multiinstitucionálních rámců a sítí a realizaci konkrétních projektů. Centrum excellence RAN mapuje nejnovější výsledky výzkumu, které jsou přímo relevantní pro konkrétní práci odborníků a orgánů v různých pracovních skupinách RAN.

Klíčová opatření:

- ✓ *Centrum excellence RAN, jež poskytuje podporu členským státům při navrhování a provádění účinné činnosti v oblasti prevence, poskytuje pokyny a příručky pro zřizování multiinstitucionálních struktur, vytváří platformu pro výměnu zkušeností a postupů a pokračuje v dalším mapování výzkumu v oblasti radikalizace.*
- ✓ *Zřízení databáze strategií v oblasti prevence na národní, regionální nebo místní úrovni, sítí odborníků a národních/regionálních kontaktních míst v členských státech.*
- ✓ *Mobilizace výzkumu komplexních příčin násilné radikalizace v rámci programu Horizont 2020 s cílem poskytnout konkrétní nástroje, které umožní informovanější zásahy v oblasti politiky.*

2. Boj proti teroristické propagandě a nenávistným projevům na internetu: boj s výhrůžkami, posilování kritického myšlení a podpora zapojení občanské společnosti.

Teroristé ke svým účelům v rostoucí míře zneužívají internet. Některé teroristické skupiny nyní vynakládají značné zdroje na vytváření velkého množství sofistikovaných teroristických materiálů zahrnujících výhrůžky, výcvikové příručky, praktické rady ohledně získávání a dovozu zbraní, výroby bomb a výběru cílů, plánování a provádění útoků. Zveřejňují videa úspěšných útoků, mučení a poprav obětí a prostřednictvím sofistikovaných kódovaných kanálů šíří zprávy podporující a dále povzbuzující teroristické útoky a násilné činy. Internet

nabízí radikálním náborářům více příležitostí ke kontaktu s lidmi, které by konvenčními prostředky jinak nebylo možné oslovit. On-line interakce se stejně smýšlejícími osobami může určitým lidem nahrazovat fyzickou komunitu a vytvářet on-line sociální prostředí, ve kterém se deviantní chování a násilí považuje za přijatelné. Přestože takové on-line materiály samy o sobě nemusí nezbytně vést k radikalizaci osob, zdá se, že přispívají k urychlení procesu radikalizace. Interakce s dalšími osobami přes internetové kanály vyvolává pocit sounáležitosti a boje za společnou věc.

Řešení příčin extremismu tudíž vyžaduje opatření umožňující vypořádat se s nárůstem nenávistných projevů i šířením extremistických nebo teroristických materiálů on-line. Volá rovněž po opatřeních zaměřujících se na posílení odolnosti jednotlivce vůči takové propagandě.

- *Spolupráce s odvětvovými partnery a s občanskou společností*

V prosinci 2015 EU zřídila Internetové fórum EU, které svádí dohromady partnery z příslušného odvětví, členské státy, donucovací orgány a partnery z občanské společnosti s cílem zkoumat způsob, jak se prostřednictvím posílené dobrovolné spolupráce vypořádat s výzvami, které přináší teroristická a extremistická on-line propaganda, a zároveň chránit základní práva, jako je svoboda projevu.

Pokud jde o teroristický on-line obsah, snažení se aktuálně soustředí na dvě oblasti: na jedné straně na omezení dostupnosti teroristických materiálů a na druhé straně na posílení partnerů z řad občanské společnosti ve snaze čelit propagandě násilného extremismu prostřednictvím pozitivně laděné argumentace. Podstatnou úlohu při naplňování prvního cíle hraje jednotka EU pro oznamování internetového obsahu (EU IRU) v rámci Europolu. Tato jednotka pomáhá identifikovat teroristický obsah on-line a příslušný materiál předává společnosti, na jejíchž webových stránkách jsou tyto materiály hostovány a kde se posoudí, zda materiál porušuje obchodní podmínky dotyčné společnosti. O tom, zda materiál odstranit, nakonec rozhoduje dotyčná společnost. Centrum excelence RAN a jeho pracovní skupina pro komunikaci a sdělení (Communication and Narratives) bude i nadále stavět na svých zkušenostech, pokud jde o spolupráci s partnery z řad občanské společnosti při naplňování druhého cíle, a nabízet vhled do problematiky vytváření alternativní argumentace a protiargumentace¹⁴.

Komise, Europol, členské státy, občanská společnost a odvětvoví partneři připravují soubor cílených opatření, která mají být realizována v následujících měsících. Půjde mimo jiné o společnou platformu pro oznamování obsahu, kterou vytvoří internetový průmysl s přispěním různých zúčastněných stran. Cílem je podpořit proces oznamování obsahu a zabránit tomu, aby byl odstraněný materiál znovu umístěn na jiné platformy. Kromě toho program posilování občanské společnosti v rámci celé EU, koordinovaný centrem excelence RAN spolu s odvětvovými partnery a partnery z řad občanské společnosti v členských státech, zajistí odborné školení, technickou podporu a analýzy efektivity kampaní zaměřujících se na protiargumentaci. V tomto ohledu mohou být vhodným zdrojem alternativních sdělení a protiargumentů oběti terorismu, ale také náboženští vůdcové a komunity. Realizace různých iniciativ v rámci Internetového fóra EU bude podpořena cíleným výzkumem zaměřeným na to, jak teroristé využívají internet.

¹⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_cn_oct2015_en.pdf.

Dále Komise spolu s Facebookem, Twitterem, YouTube a Microsoftem vytvořila kodex chování upravující boj proti on-line šíření nelegálních nenávistných projevů v Evropě¹⁵. V souladu se společným prohlášením z mimořádného zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci ze dne 24. března 2016 se tímto způsobem zajistí, aby IT společnosti rychle a účinně kontrolovaly a v případě potřeby odstraňovaly nenávistné projevy, které porušují vnitrostátní předpisy provádějící právní předpisy EU¹⁶, a občanské společnosti a příslušným orgánům členských států se usnadní nahlašování nezákonného obsahu. Další práce se zaměří na posilování transparentnosti při uplatňování postupů pro oznamování a odstraňování obsahu a na podporu protiargumentace a alternativní argumentace.

Probíhající iniciativy vztahující se k problematice nenávistných projevů, např. kampaň „No Hate Speech Movement“ (hnutí proti nenávistným projevům) podporovaná Radou Evropy, a další na úrovni občanů probíhající iniciativy jsou zásadní při prosazování rovnosti a předcházení rasismu a radikalizaci. Komise prostřednictvím programu Práva, rovnost a občanství¹⁷ podpoří činnost občanské společnosti, pokud jde o sledování a snižování přitažlivosti a dopadu nenávistných projevů.

Komise bude i nadále financovat poradní tým pro strategickou komunikaci / síť pro strategickou komunikaci. Odborné know-how získané v rámci projektu je k dispozici členským státům, občanské společnosti i orgánům EU při vytváření odpovídajícího politického rámce, komunikačních kampaní nebo jednotlivých iniciativ. Vedle vytvoření sítě pro sdílení a výměnu osvědčených postupů tyto projekty poskytují praktickou podporu a poradenství, které může být užitečné při vytváření účinné protiargumentace.

- *Aktualizace právních předpisů*

Směrnice o audiovizuálních mediálních službách¹⁸ již vyžaduje, aby členské státy zajistily, aby audiovizuální mediální služby, např. televizní vysílání a služby videa na vyžádání, neobsahovaly podněcování k nenávisti na základě rasy, pohlaví, náboženského vyznání nebo státní příslušnosti. Vzhledem k tomu, že rostoucí znepokojení vyvolávají projevy nenávisti na platformách pro sdílení videonahrávek, Komise chce v navrhované revizi uvedené směrnice¹⁹ zajistit, aby platformy pro sdílení videonahrávek přijaly odpovídající opatření k ochraně občanů před podněcováním k násilí nebo nenávisti. Tato opatření zahrnují například oznamování a označování. Návrh předpokládá, že kodexy chování vypracované odvětvovými partnery budou předkládány Komisi, že skupina evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby může být požádána o stanovisko k těmto kodexům a že vnitrostátní audiovizuální regulační orgány získají pravomoc dodržování těchto kodexů vymáhat. Kromě toho bude Komise pravidelně posuzovat účinnost samoregulačních opatření a v případě potřeby je podpoří, a to včetně vytvoření odpovídajícího rámce zajišťujícího v případě potřeby právní jistotu. Jako součást své snahy motivovat odvětvové partnery k vytváření kodexů chování podporujících zavádění navrhované aktualizace audiovizuálních

¹⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1937_cs.htm.

¹⁶ Rámcové rozhodnutí EU (2008/913/SVV) o boji proti rasismu a xenofobii prostřednictvím trestního práva.

¹⁷ Program Práva, rovnost a občanství – pracovní program pro rok 2016.

http://ec.europa.eu/justice/grants1/programmes-2014-2020/files/rec_awp_2016/rec_awp_2016_annex_en.pdf.

¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb.

¹⁹ Návrh změny směrnice 2010/13/EU o audiovizuálních mediálních službách, SWD (2016) 168.

pravidel EU Komise rovněž zprostředkuje novou Alianci pro lepší ochranu nezletilých na internetu²⁰.

- *Podpora mediální gramotnosti*

Infrastruktura digitálních služeb pro bezpečnější internet financovaná v rámci Nástroje pro propojení Evropy umožňuje, aby vnitrostátní centra pro bezpečnější internet přispívala ke zvyšování povědomí dětí, rodičů a učitelů o rizicích, s nimiž se děti mohou setkávat on-line, a dala jim možnost se s těmito riziky vypořádat. Některá centra pro bezpečnější internet již zareagovala na nový problém on-line radikalizace, jehož odpovídající řešení vyžaduje specifické odborné znalosti. Například Centrum pro bezpečnější internet ve Spojeném království vypracovalo pokyny, jak chránit děti před on-line extremismem. V Rakousku Centrum pro bezpečnější internet pracuje na strategii pro řešení on-line radikalizace ve spolupráci se specializovanými organizacemi. A švédské Centrum pro bezpečnější internet vypracovalo vzdělávací materiál zaměřující se na posílení schopnosti nezletilých rozpoznat propagandu.

Klíčová opatření:

- ✓ *V rámci Internetového fóra EU: vyvinout společnou platformu pro oznamování obsahu, která přispěje ke zrychlení a zefektivnění procesu oznamování obsahu, a vytvořit program na podporu občanské společnosti s cílem výrazně zlepšit odbornou přípravu a podporu poskytovanou partnerům z řad občanské společnosti ve snaze zvýšit množství účinné pozitivně laděné alternativní argumentace předávané on-line.*
- ✓ *Centrum excellence RAN poskytne platformu pro výměnu zkušeností a osvědčených postupů v souvislosti se zvyšováním mediální gramotnosti a posilováním kritického myšlení na internetu a vytvoří kampaň probíhající v celé EU s cílem posílit odolnost vůči on-line radikalizaci díky poskytování alternativní argumentace nebo alternativních opatření (kampaň Exit Hate o upuštění od nenávisti).*
- ✓ *Komise a příslušné IT společnosti budou monitorovat veřejné závazky obsažené v kodexu chování pro boj proti on-line šíření nelegálních nenávistných projevů, včetně jejich dopadu. Zlepšit transparentnost při uplatňování postupů pro oznamování a odstraňování obsahu.*

3. Prolomit začarovaný kruh: řešení radikalizace ve věznicích

Evropská komise již podporuje členské státy, do jejichž působnosti tato problematika primárně spadá, v jejich úsilí předcházet radikalizaci ve věznicích a bojovat proti ní. V souladu se závěry Rady z roku 2015 o reakci trestního soudnictví na radikalizaci²¹ Eurojust monitoruje vývoj a trendy, pokud jde o platný právní rámec a příslušnou judikaturu v členských státech vztahující se k terorismu a násilné radikalizaci, včetně používání alternativ k trestnímu stíhání a zadržování, tak, aby bylo možné informovat tvůrce politiky

²⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-broker-new-alliance-better-protect-minors-online>.

²¹ Závěry Rady ze dne 20. listopadu 2015 o posílení reakce trestního soudnictví na radikalizaci vedoucí k terorismu a násilnému extremismu, <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2015/11/20-conclusions-radicalisation/>.

a informovat o vývoji budoucích iniciativ. K tomu mimo jiné slouží nástroj pro sledování odsouzení za terorismus (Terrorism Conviction Monitor) a taktická zasedání Eurojustu k problematice terorismu. Dále Komise v roce 2015 a 2016 poskytla 8 milionů EUR na provádění závěrů Rady, z nichž je financován rozvoj programů rehabilitace a deradikalizace ve věznicích i mimo ně, nástrojů pro posuzování rizik a školení odborníků.

Kromě toho Komise spolupracuje s Evropskou organizací pro probaci (European Confederation for Probation) a s Evropskou organizací vězeňských a nápravných zařízení (EuroPris), které jsou obě financované prostřednictvím grantů na provozní náklady z programu Spravedlnost, s cílem zapojit je do specifické odborné přípravy vězeňského personálu a zaměstnanců probační služby. Komise rovněž úzce spolupracuje s Evropskou sítí pro justiční vzdělávání a v současnosti financuje vzdělávací program pro soudce a státní zástupce vztahující se k problematice radikalizace, jehož účelem je poskytnout soudcům a státním zástupcům potřebné znalosti a dovednosti, které jim umožní jednat s radikalizovanými osobami, a dát k dispozici nástroje pro posuzování rizik a metodiky ke stanovení úrovně ohrožení, které představují osoby podezřelé z teroristických trestných činů. Je rovněž důležité mezi členskými státy podpořit sdílení osvědčených postupů, pokud jde o řešení radikalizace ve věznicích.

Činnost centra excellence RAN, zejména pak prostřednictvím pracovní skupiny pro vězeňská zařízení a probační službu, bude i nadále zahrnovat problematiku radikalizace ve věznicích a umožňovat místním odborníkům sdílet osvědčené postupy, vydávat doporučení a vytvářet nebo upravovat pokyny a příručky k provádění mechanismů a programů za účelem předcházení radikalizaci ve věznicích a boje proti ní a s cílem podpořit rehabilitaci a opětovné začlenění do společnosti, zejména včetně pokynů vztahujících se k utváření multiinstitucionálních přístupů a také konkrétnějších intervenčních nástrojů, například posuzování rizik. První získané zkušenosti, doporučení a zjištěné problémy byly vymezeny v dokumentu RAN „Dealing with radicalisation in a prison and probation context“ (Řešení radikalizace ve vězeňském a probačním kontextu), který se zabývá aspekty, jako je rozvoj multiinstitucionální spolupráce, posuzování rizik, řízení rizik, včetně podmínek ve vězení a volby režimu a programů opětovného začleňování do společnosti²².

Klíčová opatření:

- ✓ *Prostřednictvím centra excellence RAN sdílet osvědčené postupy a vytvářet doporučení ohledně předcházení radikalizaci určená odborníkům působícím v první linii (případně včetně soudců a státních zástupců), při zahrnutí vězeňského a probačního sektoru.*
- ✓ *Poskytovat členským státům finanční podporu při vytváření nástrojů posuzování rizik.*
- ✓ *Podporovat vytváření vzdělávacích a školicích programů ve věznicích (včetně odborné přípravy), které mají zadržovaným osobám pomáhat při opětovném začlenění do společnosti.*
- ✓ *Podporovat vytváření programů rehabilitace vězňů v členských státech a výměnu osvědčených postupů a politik v oblasti výkonu trestů.*

²² http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-news/docs/ran_p_and_p_practitioners_working_paper_en.pdf.

- ✓ *Podporovat sdílení informací mezi specializovanými státními zástupci v rámci Eurojustu.*

4. Podpora inkluzivního vzdělávání a společných hodnot EU

Z dlouhodobého hlediska zůstává kvalitní vzdělávání, počínaje již předškolní výchovou, tou nejlepší záchrannou sítí zabraňující sociálnímu vyloučení, které může být u některých osob faktorem přispívajícím k radikalizaci. Přesto jsou příležitosti a výsledky stále určovány socioekonomickými podmínkami, ve kterých děti vyrůstají. Celkem 11,1 % mladých Evropanů ukončuje školní docházku předčasně a na pracovní trh vstoupí s nevýhodou, kterou lze později jen těžko překonat²³. Tyto problémy řešit a současně šířit společné hodnoty EU mezi mladými lidmi a umožnit jim, aby mohli přijímat informovaná rozhodnutí, tudíž patří k zásadním preventivním opatřením.

Dne 17. března 2015 ministři školství a Evropská komise přijali *Prohlášení o prosazování občanství a společných hodnot svobody, tolerance a nediskriminace v procesu vzdělávání*²⁴, které vymezuje společné cíle členských států a požaduje podpůrná opatření na úrovni EU. Na tomto základě Komise již mobilizovala své politické a finanční nástroje a bude přijímat další konkrétní kroky na podporu členských států v jejich práci.

- *Posílený rámec pro podporu politiky a spolupráci*

Přestože odpovědnost za vlastní systémy vzdělávání a odborné přípravy nesou členské státy, politika EU může podpořit vnitrostátní opatření a přispět k řešení společných problémů, zejména pak prostřednictvím rámce pro spolupráci Vzdělávání a odborná příprava 2020²⁵. Komise představí návrh doporučení Rady za účelem podpory účinných politik a osvědčených postupů, který se bude opírat o možnosti financování, a zajistí tak koordinovanější přístup v celé EU. Toto doporučení poskytne tvůrcům politiky konkrétní pokyny a pomůže jim učinit kroky nezbytné k dosažení národních a místních cílů Pařížské deklarace. Zkušenosti s různými rámci, např. s rámcem pro předčasné ukončování školní docházky²⁶, ukazují, že tento přístup přináší rychlé a efektivní výsledky.

- *Maximální využití finančních prostředků EU*

Erasmus+ financuje projekty nadnárodní spolupráce a podporu politiky²⁷. Jen v roce 2014 bylo z tohoto programu financováno více než 1 700 projektů v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. Od roku 2016 se za prioritu považují opatření a projekty, které vytvářejí podmínky pro inkluzi a prosazují základní hodnoty v souladu s cíli Pařížské deklarace. V důsledku toho je nyní k dispozici 400 milionů EUR na vytváření nových politik

²³ Veškeré číselné údaje uvedené v této kapitole jsou převzaty ze zprávy Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2015.

²⁴ Pařížská deklarace – http://ec.europa.eu/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf.

²⁵ Závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020), https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/107622.pdf.

²⁶ Doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky.

²⁷ Z celkového rozpočtu nejméně 28 % na projekty nadnárodní spolupráce a 4,2 % na podporu politiky, tj. 14,7 miliardy EUR na období 2014–2020.

a projektů podporujících tyto priority a dalších 13 milionů EUR bude vynaloženo na šíření místních iniciativ a rozšíření jejich rozsahu.

- *Podpora pedagogických pracovníků a vzdělávacích institucí*

Školy hrají klíčovou úlohu při podpoře inkluze a jako základní součásti komunit úzce spolupracují s rodiči a místními sdruženími. Pravidelné kontakty se zástupci občanské společnosti a osobami, které lze považovat za vzor, mohou mladé lidi významným způsobem motivovat a bránit jim, aby se dostaly na okraj společnosti. Tyto druhy sítí již v některých členských státech existují²⁸ a měly by být rozšířeny na evropskou úroveň, aby dokázaly pokrýt kritické množství mladých lidí. Komise tudíž vytvoří síť umožňující místním zúčastněným stranám zvát lidi z různých prostředí, např. podnikatele, umělce, sportovce, popřípadě i dřívější radikály, na návštěvu škol, mládežnických iniciativ, sportovních klubů a věznic, aby se podělili o své zkušenosti.²⁹

Zejména důležití jsou učitelé. Nacházejí se v pozici, která jim umožňuje odhalit u žáků první známky radikalizace a pomoci s jejich řešením. Obecněji by učitelé měli být vybaveni tak, aby dokázali řešit diverzitu ve třídě a předávat žákům společné hodnoty. Vzhledem k tomu, že učitelé v mnoha členských státech čelí podobným výzvám, vzájemné učení a přímé výměny na úrovni EU mohou pomoci při identifikaci osvědčených postupů. EU bude i nadále podporovat podobné výměny prostřednictvím internetové platformy eTwinning spojující učitele a třídy napříč Evropou³⁰ a v pracovní skupině RAN pro oblast vzdělávání. Komise bude také úzce spolupracovat s Radou Evropy a Organizací OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) na lepším provádění stávajících nástrojů vytvořených na podporu učitelů³¹.

Důležitou úlohu hrají také studenti a pracovníci působící ve vysokoškolských institucích. Komise vyzývá vysokoškolské instituce, aby se zapojily do místních komunit a ocenily snahu studentů v této oblasti, například udělováním kreditů studentům za dobrovolnickou činnost nebo jinými vzdělávacími moduly.

Klíčová opatření:

- ✓ *Navrhnout doporučení Rady s cílem zlepšit sociální začleňování a podpořit základní evropské hodnoty prostřednictvím vzdělávání a neformálního učení.*
- ✓ *Prostřednictvím programu Erasmus+ uvolnit v roce 2016 více než 400 milionů EUR pro nadnárodní partnerství s cílem rozvíjet na místní úrovni inovativní přístupy a praktické postupy, přičemž prioritami jsou sociální začleňování, prosazování společných hodnot a mezikulturní porozumění. Erasmus+ rozšíří záběr opatření přijatých na místní úrovni, přičemž k tomuto účelu v roce 2016 vyčlení částku ve výši 13 milionů EUR.*

²⁸ Například Réserve Citoyenne ve Francii, <http://www.lareservecitoyenne.fr/>.

²⁹ Tato síť, financovaná z prostředků programu Erasmus +, bude v některých členských státech spuštěna jako pilotní projekt se zaměřením na násilnou radikalizaci ve znevýhodněných oblastech.

³⁰ Platforma eTwinning v současnosti zahrnuje 300 000 učitelů a celkem 406 projektů, což znamená, že se jedná o největší učitelskou síť na světě, a již nabízí širokou paletu kurzů ve všech oblastech vzdělávání, včetně problematiky občanství a mezikulturního dialogu.

³¹ Kompetenční rámec pro demokratické občanství, který má být spuštěn v dubnu, a program „Kontroverzní témata ve výuce“, jakož i pedagogické pokyny vydané organizací UNESCO týkající se vzdělávání pro globální občanství (Global Citizenship Education).

- ✓ *Vytvořit síť podporující přímé kontakty s pozitivními vzory ve školách, mládežnických a sportovních klubech a ve věznicích.*
- ✓ *Podpořit udělování kreditů studentům za dobrovolnickou činnost a vytvořit studijní plány spojující akademický obsah s občanskou angažovaností prostřednictvím programu Erasmus+.*

5. Podpora inkluzivní, otevřené a odolnější společnosti a oslovení mladých lidí

EU představuje společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů³². Boj proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci a podpora sociální spravedlnosti a ochrany jsou svébytnými cíli EU³³. Společnosti vykazující tyto vlastnosti by měly být odolnější vůči hrozbám násilného extremismu.

Klíčovými prvky jsou v této souvislosti boj proti diskriminaci, včetně diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, rasy nebo etnického původu, zaobírání se problematikou nenávisti a stigmatizace komunit a vystupování proti trestným činům z nenávisti a vážným formám nenávistných projevů. Členské státy musí prosazovat právní předpisy EU upravující boj proti rasismu a xenofobii a diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo víry a je nyní potřeba dosáhnout dohody ohledně návrhu Komise doplnit rámec zaměřený proti diskriminaci na základě mimo jiné náboženského vyznání³⁴. Obzvláště důležitý je mezikulturní a mezináboženský dialog mezi jednotlivými komunitami. Je zapotřebí podporovat představitele komunit a občanskou společnost za účelem rozvoje výměny a společných projektů mezi různými komunitami. Komise v roce 2016 vyčlenila částku 4,5 milionu EUR na projekty podporující lepší porozumění mezi komunitami, včetně náboženských komunit, a přispívající k prevenci a boji proti rasismu a xenofobii prostřednictvím mezináboženských a mezikulturních aktivit.

Sociální politika a politika zaměstnanosti EU usilují o vymýcení chudoby a podporují inkluzivní pracovní trhy a společnosti. Jedním z nejlepších způsobů, jak řešit sociální vyloučení, je prostřednictvím zaměstnanosti. Jednou z výzev, před kterými členské státy stojí, je snížit počet mladých lidí, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET). EU může přispět strategickým vedením poskytovaným prostřednictvím nástrojů, jako jsou záruky pro mladé lidi a Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí, doporučení týkající se dlouhodobě nezaměstnaných a nedávno přijatá agenda dovedností³⁵. Kromě toho směrnice 2000/78 upravující rovné zacházení v zaměstnání a vzdělávání³⁶ pomáhá v boji proti diskriminaci, mimo jiné prostřednictvím zvyšování informovanosti zúčastněných stran, občanské společnosti a sociálních partnerů o diskriminaci.

³² Článek 2 SEU.

³³ Článek 3 SEU.

³⁴ Návrh směrnice Rady o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, KOM (2008) 426 v konečném znění.

³⁵ Nová agenda dovedností pro Evropu: Společně pracovat na posílení lidského kapitálu, zaměstnatelnosti a konkurenceschopnosti (COM(2016) 381).

³⁶ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

Mimoto Evropský sociální fond podporuje vnitrostátní programy a malé místní projekty. V letech 2014 až 2020 bude na podporu sociálního začleňování znevýhodněných skupin, například prostřednictvím školicích programů upravených na míru a programů sociální podpory, přímo přiděleno 25,6 miliardy EUR. Kromě toho bude více než 8 miliard EUR použito na pomoc školám za účelem řešení předčasného ukončování školní docházky a zlepšení přístupu ke kvalitnímu vzdělávání pro všechny, například prostřednictvím úpravy školních osnov, vzdělávacích kurzů pro učitele a individuální podpory pro znevýhodněné žáky a studenty. Očekává se, že Evropský sociální fond poskytne podporu 2,5 milionu znevýhodněných osob, včetně 1,3 milionu nezaměstnaných nebo neaktivních. Program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) může navíc financovat inovativní projekty realizované v praxi na místní úrovni a podporující sociální začleňování.

Program práce s mládeží intenzivně oslovuje mladé lidi, zejména ty znevýhodněné, pomáhá jim stát se angažovanými občany a předchází marginalizaci a náchylnosti přejímat extremistické názory. Zapojení pracovníků s mládeží je důležitou součástí širší spolupráce se všemi relevantními aktéry, včetně vzdělávacích institucí, místních organizací, zaměstnavatelů a těch, kteří jsou mladým lidem nejbližší: jejich rodiny a přátel. Na podporu uvedeného Komise v úzké spolupráci s členskými státy vypracuje zvláštní soubor osvědčených postupů pro pracovníky s mládeží a pedagogické pracovníky. Bude obsahovat příklady toho, jak pomáhat mladým lidem ve zvyšování jejich demokratické odolnosti, stát se mediálně gramotnými a kriticky myslet, dále pak příklady toho jak mladé lidi naučit řešit konflikty a respektovat názory druhých a jak rozpoznat rané známky radikalizace a jak na ně reagovat. Ve snaze zvýšit dopad práce s mládeží v praxi Komise rovněž posílí Evropskou dobrovolnou službu navýšením jejího rozpočtu³⁷ a prioritně se zaměří na projekty prosazující základní hodnoty a oslovující znevýhodněné osoby a komunity.

Klíčová opatření:

- ✓ *Dále pracovat s Evropským parlamentem a Radou na přijetí antidiskriminační směrnice.*
- ✓ *Podpořit sociální začleňování znevýhodněných skupin prostřednictvím opatření stanovených v příslušných politikách a prostřednictvím Evropského sociálního fondu a Programu pro zaměstnanost a sociální inovace.*
- ✓ *Zvýšit podporu pracovníků s mládeží a organizací pro práci s mládeží, zejména pak vypracováním příslušného souboru nástrojů.*
- ✓ *Posílit Evropskou dobrovolnou službu.*

6. Bezpečnostní rozměr řešení radikalizace

Předcházení radikalizaci a boj proti ní má výrazný bezpečnostní rozměr, což zdůrazňuje nedávné sdělení „Naplnění Evropského programu pro bezpečnost v zájmu boje proti terorismu a položení základů účinné a skutečné bezpečnostní unie“. Členské státy mohou přijímat bezpečnostní opatření bránící mladým lidem v odchodu do oblastí zasažených konfliktem, aby se připojili k teroristickým skupinám. Jedná se o opatření, jako je zákaz cestování, kriminalizace vycestování do třetích zemí s teroristickými úmysly, ale také

³⁷ V letech 2017 až 2020 by se rozpočet (65 milionů EUR v roce 2016) měl podle plánu každý rok navýšit o 15 %.

opatření, prostřednictvím kterých mohou rodiny a přátelé požádat o pomoc veřejné orgány, např. horké linky. Dále mohou být z trestného činu obviněni extremističtí kazatelé a osoby šířící teroristickou propagandu nebo podílející se na náboru zranitelných osob. Členské státy mohou vydávat zákazy cestování, aby zabránily extremistickým kazatelům ve vstupu na území EU, a mohou prostřednictvím administrativních opatření zasahovat proti šíření extremistických sdělení. Tato opatření jsou nezbytným doplňkem opatření zvyšujících odolnost vůči radikalizaci.

Klíčové je v tomto ohledu sdílení informací. Je potřeba spojit, posílit a plně využívat rámce EU pro spolupráci při správě hranic, v otázce migrace a bezpečnosti a informační nástroje³⁸ tak, aby bylo možné občanům EU účinně bránit v cestování do oblastí zasažených konfliktem za teroristickými účely a odhalit osoby, které po návratu představují riziko. Tyto a další rámce a nástroje je potřeba využívat ke sdílení informací o osobách podezřelých z radikalizace, aby se usnadnila přeshraniční činnost příslušných orgánů při přijímání příslušných opatření vůči osobám představujícím vysoké bezpečnostní riziko.

Obzvláštní význam má v tomto ohledu Schengenský informační systém (SIS). Výstraha v SIS může vyvolat různé reakce v závislosti na posouzení a záměru členského státu, který výstrahu zadává, tj. osoba může být zatčena, může jí být přiznána ochrana nebo se může stát předmětem diskrétní nebo zvláštní kontroly. SIS byl rovněž užitečný při bránění teroristům v cestování a při sledování cestovních tras osob podezřelých z terorismu. V souvislosti se zahraničními teroristickými bojovníky Komise vyzvala členské státy, aby uváděly, že výstraha se týká „činnosti související s terorismem“, aniž by výstrahu omezovaly na zahraniční teroristické bojovníky nebo trestnou činnost jako takovou. Systém lze tudíž používat k výstrahám ohledně osob, u nichž existuje podezření, že jsou radikalizované k páchání teroristických činů.

Dále by členské státy měly zintenzivnit svoje úsilí, aby se zajistila výměna a sdílení příslušných informací s Europolem. Cílem Evropského centra pro boj proti terorismu (ECTC) nedávno vytvořeného v rámci Europolu je stát se hlavním informačním centrem v oblasti boje proti terorismu v EU, včetně rizik souvisejících s radikalizací.

Kromě toho může informační systém Europolu (EIS) sloužit jako centrální databáze údajů souvisejících s vymáháním práva, včetně konsolidovaného seznamu všech známých nebo domnělých zahraničních teroristických bojovníků. Stále je zapotřebí, aby členské státy výrazně posílily své úsilí, pokud jde o poskytování nezbytných údajů Europolu o zahraničních teroristických bojovnících.

Klíčová opatření:

- ✓ *Komise do konce roku 2016 navrhne revizi Schengenského informačního systému s cílem dále zlepšit jeho přidanou hodnotu pro účely vymáhání práva a boje proti terorismu.*
- ✓ *Členské státy by měly s dalšími členskými státy, a v příslušných případech s Europolem, aktivně sdílet veškeré relevantní informace o propuštěných odsouzených osobách podezřelých z radikalizace nebo o známých radikálech tak, aby bylo možné zajistit pečlivé sledování osob představujících vysoké riziko.*

³⁸ Viz sdělení Komise ze dne 6. dubna 2016 o silnějších a inteligentnějších informačních systémech pro ochranu hranic a bezpečnost, COM (2016) 205.

7. Mezinárodní rozměr: řešení násilné radikalizace za hranicemi EU

Podobně jako členské státy EU i třetí země se potýkají s reakcí na bezpečnostní hrozbu v podobě radikalizace, řeší její příčiny a budují odolné a soudržné společnosti. EU aktivně spolupracuje s OSN, Radou Evropy a OBSE na jejich úsilí o potírání násilného extremismu, například trvalou podporou poskytovanou prostřednictvím iniciativ Globálního fóra pro boj proti terorismu (GCTF)³⁹.

Opatření EU na mezinárodní scéně se řídí dvěma vzájemně se doplňujícími přístupy. Za prvé při poskytování pomoci třetím zemím bude EU podporovat reakce, které prosazují právo a jsou v souladu s lidskými právy a jejichž cílem je předcházet tomu, aby radikalizované osoby páchaly teroristické činy. A za druhé EU především zintenzivní své zapojení do preventivních opatření zabývajících se příčinami určitých forem radikalizace, které mohou vést k násilnému extremismu.

- *Posilování kapacit partnerských zemí v oblasti bezpečnosti*

Je-li to možné, podpora EU je zasazena do rámce širších reforem zaměřujících se na posilování kapacit partnerských zemí v oblasti bezpečnosti, neboť organizovaný zločin, pašování a nezákonný obchod i slabá správa hranic prokázaným způsobem souvisejí s násilnou radikalizací. EU a její členské státy musí být lépe vybaveny pro spolupráci s donucovacími orgány v třetích zemích. Za tímto účelem bude EU dále rozšiřovat odborné znalosti a zlepšovat povědomí o situaci v zemích, které představují největší riziko. Například na Blízkém východě a v severní Africe bude podpořeno vytváření účinných systémů trestního soudnictví za účelem regionální a mezinárodní spolupráce v boji proti radikalizaci.

EU se v jednotlivých zemích angažuje prostřednictvím cílených a intenzivních dialogů o otázkách bezpečnosti a potírání terorismu, které vedou k vytváření souborů protiteroristických opatření a plánů. Revize evropské politiky sousedství se zabývá několika aspekty souvisejícími s řešením radikalizace, přičemž prioritou je mládež, vzdělávání a socioekonomický rozvoj. Hmatatelného pokroku bylo zatím dosaženo ve spolupráci s Tuniskem, Libanem a Jordánskem. Další opatření namířená proti násilnému extremismu budou přijata za účelem provedení regionálního akčního plánu EU v oblasti Sahelu. Řada konkrétních aktivit zaměřených proti radikalizaci probíhá v Pákistánu a jihovýchodní Asii. Podobná práce probíhá v oblasti Afrického rohu, přičemž podpora EU bude po úspěšném dokončení různých pilotních projektů v tomto regionu rozšířena.

- *Podpora třetích zemí, pokud jde o řešení hlavních faktorů radikalizace*

Předcházení násilnému extremismu a boj proti němu se staly klíčovou součástí vnějších protiteroristických činností EU a byly začleněny do rozvojové politiky, čímž došlo k překlenutí propasti mezi bezpečností a rozvojem. Soubor činností v oblasti posilování odolnosti vůči násilí a extremismu (STRIVE)⁴⁰ financovaný z prostředků EU se stal předzvěstí vzniku rostoucího počtu iniciativ zaměřujících se na určení příčin extremismu u mládeže, na posilování postavení žen, podporu dialogu v rámci komunity, posilování

³⁹ Především středisko Hidája a Mezinárodní fond pro angažovanost společností a odolnost.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/europeaid/strive-development-strengthening-resilience-violence-and-extremism_en.

místních aktérů nebo na zlepšování kapacit v oblasti médií a vzdělávání s cílem bojovat s ideologiemi vedoucími k radikalizaci.

Součástí boje proti radikalizaci bude finanční podpora občanské společnosti zmíněná v revizi evropské politiky sousedství z roku 2015⁴¹. EU bude dále spolupracovat s občanskou společností, odborníky a akademickou obcí, včetně těch v partnerských zemích, ve snaze prohloubit svoji znalost určujících faktorů a nalézt účinnou reakci. Bude-li to možné, zkušenosti a odborné znalosti získané prostřednictvím RAN budou při splnění určitých požadavků využívány za hranicemi EU v prioritních třetích zemích, zejména v Turecku, regionu Blízkého východu a severní Afriky a na západním Balkáně.

Prostřednictvím cílených sdělení určených mladému publiku, které může být náchylnější k radikalizaci, EU nabízí pozitivněji laděnou argumentaci. Četné probíhající činnosti zahrnují mimo jiné spolupráci pracovní skupiny pro strategickou komunikaci s delegacemi EU v arabských zemích a s celosvětovou koalicí proti Dá'iš s cílem nalézt sdílené hodnoty a vypracovat konkrétní opatření. EU například spolufinancuje projekt v Tunisku, jehož účelem je zvýšit finanční začleňování ohrožených komunit prostřednictvím mikroúvěrů. Komise financuje projekt v hodnotě 3 milionů EUR pro Tunisko, Maroko a Libanon, který pomáhá budovat odolnost komunity prostřednictvím spolupráce s občanskou společností a zesílením zaznívajících hlasů prostřednictvím strategických sdělení.

EU podpoří přímé kontakty mezi lidmi. Dále rozšíří platformu eTwinning na vybrané země evropského sousedství, zejména na ty, které čelí problémům souvisejícím s násilnou radikalizací a v nichž je mezikulturní dialog nejvíce zapotřebí⁴². Komise rovněž zahájí v rámci programu Erasmus+ projekt, jehož účelem bude propojit studenty a další mladé lidi z EU a třetích zemí. Tyto moderované virtuální výměny pomohou mladým lidem rozvíjet vzájemné porozumění a úctu a rovněž zlepšit mezikulturní dovednosti, které hledají zaměstnavatelé.

Klíčová opatření:

- ✓ *Podpořit mezinárodní organizace v boji proti násilnému extremismu.*
- ✓ *Další iniciativy, v rámci kterých se vnější finanční nástroje EU zaměří na prevenci násilné radikalizace.*
- ✓ *Pokračovat v podpoře iniciativ Globálního fóra pro boj proti terorismu (GCTF) přispívajících k předcházení násilnému extremismu a boji proti němu.*
- ✓ *Dále rozšířit síť eTwinning Plus na vybrané země v sousedství EU.*
- ✓ *Zahájit studii proveditelnosti virtuálních výměn v rámci programu Erasmus+, jejichž účelem je podpořit on-line zapojování mládeže, a to s cílem do roku 2019 dosáhnout toho, aby se zapojilo 200 000 mladých lidí.*

⁴¹ EU poskytla prostřednictvím řady nástrojů podstatnou podporu protiteroristickým opatřením, zejména v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru, evropského nástroje sousedství a prostřednictvím širšího rozvoje.

⁴² Síť eTwinning je již v některých třetích zemích aktivní, zejména v Tunisku, kde je nyní v této on-line platformě registrováno téměř 300 učitelů a 85 škol.

Závěr

Násilná radikalizace je stále složitějším a vyvíjejícím se problémem, který vyžaduje nové a rozmanité reakce, počínaje opatřeními souvisejícími s bezprostředními obavami o bezpečnost až po řešení příčin. Jak se uvádí ve sdělení Komise o naplňování Evropského programu pro bezpečnost, *„nejvyšší prioritou musí být předcházet tomu, aby se více lidí radikalizovalo, a zajistit, aby se osoby, které již radikalizaci podlehly, zapojily do deradikalizačních programů a aby jim bylo zabráněno v šíření teroristické propagandy a nenávistných výroků“*. Členské státy jsou prostřednictvím svých bezpečnostních a soudních orgánů, učitelů, sociálních pracovníků a občanské společnosti v přední linii. EU může v mezích svých pravomocí zastávat podpůrnou úlohu spočívající v tom, že zmobilizuje svoje strategie, koordinační kapacity a finanční nástroje na podporu vnitrostátních opatření a s cílem přímo v praxi poskytnout skutečnou přidanou hodnotu.

Toto sdělení vymezuje konkrétní opatření na podporu členských států při zavádění iniciativ a politik, které nám pomohou předcházet radikalizaci a násilnému extremismu v rámci EU a ve třetích zemích a tuto radikalizaci a násilný extremismus řešit. Komise vyzývá členské státy, aby při své práci využívaly různorodá podpůrná opatření a nástroje spolupráce na úrovni EU. Výzvu, kterou představuje násilná radikalizace, lze nakonec účinně překonat pouze společným úsilím všech zúčastněných stran na vnitrostátní úrovni, na úrovni EU a na mezinárodní úrovni.

Komise vyzývá Evropský parlament a Radu, aby toto sdělení podpořily za účelem provedení navrhovaných opatření v úzké spolupráci se všemi příslušnými aktéry.